

NBA Alert 42

Impact Coronavirus op accountantswerkzaamheden

3 maart 2020

Update 12 maart 2020

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

VEROUDERD: zie update 18 MAART 2020

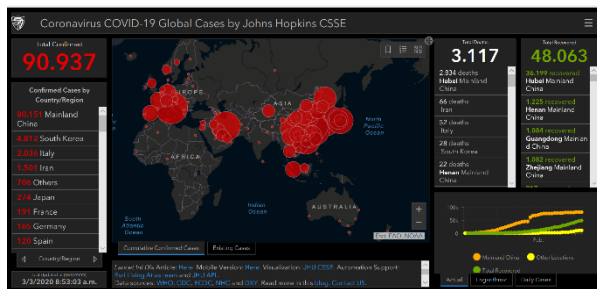
Status NBA Alert

Deze publicatie, die tot stand is gekomen onder verantwoordelijkheid van de NBA, beoogt registeraccountants en accountants-administratieconsulenten aanwijzingen te geven ter zake van een specifiek onderdeel van de uitoefening van het accountantsberoep. Verwacht wordt dat accountants kennismaken van deze aanwijzingen en deze overwegingen voor zover relevant voor de opdracht. Een accountant die deze aanwijzingen niet toepast, moet erop voorbereid zijn om uit te leggen hoe niettemin is voldaan aan de verplichtingen, basisprincipes en essentiële werkzaamheden uit wet- en regelgeving, die nader zijn behandeld in deze aanwijzingen. Deze publicatie heeft niet de status van beroepsreglementering.

Het Coronavirus (Covid-19) houdt de wereld in haar greep

Er is nog veel onzeker over de gevolgen van het virus voor de gezondheid. Op de dag dat het eerste concept van dit stuk werd geschreven, werd bekend dat er 16 uitbraken van het virus zijn in Italië en nieuwe besmettingen in Iran en Libanon. Ruim een week later zijn 10 gevallen van Corona in Nederland bevestigd en is de verwachting dat er nog meer gevallen zullen komen.

De autoriteiten adviseren om de ontwikkelingen te volgen en zien nog geen reden voor paniek.

De ontwikkelingen zijn bijvoorbeeld te volgen op de website van de [John Hopkins Universiteit](https://gisanddata.maps.arcgis.com/apps/opsdashboard/index.html#/bda7594740fd40299423467b48e9ecf6). Hierop staat een overzicht waaruit blijkt dat twee maanden na de uitbraak van het virus bijna 91.000 ziektegevallen bekend zijn. Van die mensen zijn ruim 48.000 genezen en ruim 3.000 overleden¹. Van de mensen die ziek zijn geworden zijn er ruim 80.000 woonachtig in China. Op de site van de Hopkins Universiteit

kunnen accountants tevens informatie vinden over de situatie in een bepaald land, bijvoorbeeld in het kader van een bezoek aan dat land.

Het is absoluut nog niet duidelijk wat de uiteindelijke gevolgen voor het bedrijfsleven zullen zijn. Wel komen steeds meer berichten naar buiten over de impact die het virus heeft. Air France KLM heeft bijvoorbeeld aangekondigd dat de schade als gevolg van het virus naar verwachting minimaal €150 miljoen zal zijn en heeft maatregelen aangekondigd om kosten te besparen. Apple heeft aangegeven minder iPhones te produceren door ontbrekende onderdelen. Gelijktijdig verwacht Apple dat de totale verkopen in China, welke de afgelopen periode goed waren voor 15% van de wereldwijde verkopen, zullen tegenvallen. Afgelopen week zijn de koersen op de Nederlandse beurs 10% gedaald. Ook op buitenlandse beurzen zijn de koersen gedaald.

De economische ontwikkelingen als gevolg van het virus lijken nu nog vooral voort te komen uit de ontwikkelingen in China. Uitbraken in andere regio's in de wereld kunnen mogelijk ook gevolgen hebben.

¹ Bron: John Hopkins University, 3 maart 2020, 08.53.03 a.m.

<https://gisanddata.maps.arcgis.com/apps/opsdashboard/index.html#/bda7594740fd40299423467b48e9ecf6> .

Het Coronavirus kan op meerdere manieren gevolgen hebben voor de werkzaamheden van accountants

1 Niet tijdig kunnen verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie

Het is niet ondenkbaar dat als gevolg van het virus het onmogelijk wordt om bij controles van groepsjaarrekeningen voldoende en geschikte controle-informatie te krijgen. Dit kan bijvoorbeeld als het bij deelnemingen niet mogelijk is om de controle tijdig af te ronden of (tijdig) een review ter plaatse uit te voeren.

In een situatie waar gepland was om een review ter plaatse uit te voeren is het misschien mogelijk om met behulp van skype, het delen van het elektronisch dossier, het toezenden van gescande documenten of andere technische hulpmiddelen toch voldoende controle-informatie te verkrijgen. In landen waar 'het exporteren van' controle-informatie niet is toegestaan zal dit meestal niet mogelijk zijn.

Dit kan tot gevolg hebben dat het aftekenen van de controleverklaring wordt vertraagd. Situaties kunnen ontstaan waarbij het niet mogelijk is om langer te wachten en de accountant het gebrek aan controle-informatie in de verklaring moet verwoorden door middel van een oordeel met beperking of een oordeelonthouding. De accountant zal dan in de onderbouwing van het oordeel aangeven wat de oorzaak is voor het niet kunnen verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie.

Overigens kunnen zich vergelijkbare situaties voordoen bij andere werkzaamheden zoals het beoordelen of samenstellen van jaarrekeningen.

2 Gevolgen voor de jaarrekeningen van organisaties die een boekjaar hebben dat gelijk is aan het kalenderjaar

Een groot aantal organisaties hebben hun boekjaar per 31 december 2019 afgesloten en zijn bezig hun jaarrekening op te maken. De eerste patiënten met het virus zijn in december 2019 in China ziek geworden. In januari 2020 is het probleem pas echt bekend geworden. Het lijkt voor de hand te liggen om de gevolgen van het Coronavirus voor deze organisaties te behandelen als gebeurtenissen na balansdatum die informatie verschaffen over omstandigheden die ontstaan zijn na de datum van de financiële overzichten.

Het is niet ondenkbaar dat organisaties door de gevolgen van het Coronavirus in financiële problemen komen en daardoor in continuïteitsproblemen. Dit kan weer leiden tot aanpassing van de jaarrekening op grond van de regels in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

Accountants zullen hier aandacht voor moeten hebben. Dit geldt met name als de entiteit die ze controleren regelmatig zaken doet met China. Afhankelijk van hoe het Coronavirus zich verder verspreidt, kan dit ook voor andere landen gaan gelden.

Ook kan het nodig zijn om de toelichting op de jaarrekening aan te passen. Dit is het geval als onvoldoende toelichten de beslissingen van gebruikers van de jaarrekening kan beïnvloeden. Ten slotte kan het zo zijn dat in het bestuursverslag zaken moeten worden vermeld als deze de verwachtingen over de organisatie beïnvloeden.

3 Gevolgen voor de jaarrekeningen van organisaties met boekjaar dat eindigt na 1 januari 2020

Afhankelijk van hoe het Coronavirus zich verder verspreidt kan het de jaarrekening van organisaties met een na 1 januari 2020 eindigend boekjaar beïnvloeden. Denk bijvoorbeeld aan een organisatie die het boekjaar afgesloten heeft op 29 februari 2020, met een deelneming in Noord-Italië waarbij eventuele ontwikkelingen in de komende periode mede bepalend kunnen zijn voor de (financiële)gevolgen van het Coronavirus op de onderneming. Een dergelijke gebeurtenis moet dan worden aangemerkt als gebeurtenis na balansdatum die iets zegt over de situatie per balansdatum. Het kan ook zijn dat de invloed per balansdatum al duidelijk is.

In dergelijke situaties kan het nodig zijn om naast de zaken beschreven bij punt 2 in de accountantscontrole extra aandacht te besteden aan impairmentberekeningen, schattingen waaronder verwachte kredietverliezen bij financiële instellingen en toelichtingen in de jaarrekening bijvoorbeeld met betrekking tot de risico's.

4 Ten slotte

In welke situatie de onderneming ook zit, het is verstandig om na te gaan wat de verslaggevingsregels vragen van de onderneming. RJ 160 geeft bijvoorbeeld informatie over de verwerking van gebeurtenissen na balansdatum in jaarrekeningen die volgens dit verslaggevingsstelsel zijn opgemaakt.

Maar misschien is nog wel het belangrijkste advies: bespreek met de betrokken organisatie wat de impact van het Coronavirus kan zijn.

De NBA zal de komende periode de situatie rondom het Coronavirus blijven volgen en waar nodig updates aanbrengen in deze uiting

5 Update 12 maart 2020

5.1 Werk zoveel mogelijk thuis

Vandaag is bekend geworden dat werknemers in Nederland tot eind maart 2020 gevraagd wordt om zoveel mogelijk thuis te werken. Daarnaast hebben de laatste dagen een aantal ondernemingen aangekondigd dat zij teams opsplitsen waarbij ze de helft van het team vragen om thuis te werken. Dit kan er toe leiden dat:

- accountants en hun teams gevraagd wordt hun werkzaamheden waar mogelijk buiten de gebouwen van de cliënt uit te voeren;
- accountants en hun teams geen face-to-face contact kunnen hebben met bepaalde medewerkers van de cliënt.

In veel gevallen zal het mogelijk zijn met gebruik van moderne technologie zoals mail of internet de werkzaamheden die normaal bij de organisatie worden uitgevoerd, op kantoor of thuis uit te voeren. Via telefoon, skype of vergelijkbare technologie kan overlegd worden met functionarissen van de betrokken organisatie of collega's.

Er zullen echter ook situaties zijn waar dit niet mogelijk is. Van accountants wordt verwacht dat zij professioneel kritisch zijn. Daarvoor kan het soms nodig zijn om face-to-face af te stemmen met functionarissen van de betrokken organisatie of met collega's. In die gevallen moet overwogen worden hoe dat het best kan worden gedaan.

Dit alles kan er toe leiden dat er vertragingen op kunnen treden bij het uitvoeren van de werkzaamheden. Het is dan verstandig om goed met de betrokken organisatie te bespreken wat de impact is van de door het Coronavirus gewijzigde situatie.

5.2 Uitstel van betaling belastingen

Minister Hoekstra heeft aangekondigd dat organisaties uitstel van betaling van belasting kunnen krijgen wanneer zij door de gevolgen van het coronavirus in financiële problemen komen. Zij moeten dan een verzoek indienen en motiveren dat zij door de coronacrisis in de problemen zijn gekomen. Wij kunnen ons voorstellen dat ondernemingen hun accountants vragen om hen daarbij te helpen. Ook in de vorige crisis is dit gebeurd. Er is toen een brief ontwikkeld die accountants konden afgeven. De NBA heeft inmiddels contact gelegd met de belastingdienst om na te gaan of zij verwachten dat accountants, organisaties op vergelijkbare wijze ondersteunen. Wij houden u op de hoogte van de ontwikkelingen.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met Jan Thijs Drupsteen of de helpdesk van de NBA.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Postbus 7994
1008 AD Amsterdam
Antonio Vivaldistraat 2-8
1083 HP Amsterdam
T 020 301 03 01
nba@nba.nl
www.nba.nl

VERBODERD: zie update 18 MAART 2020